

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23 00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/84/2002

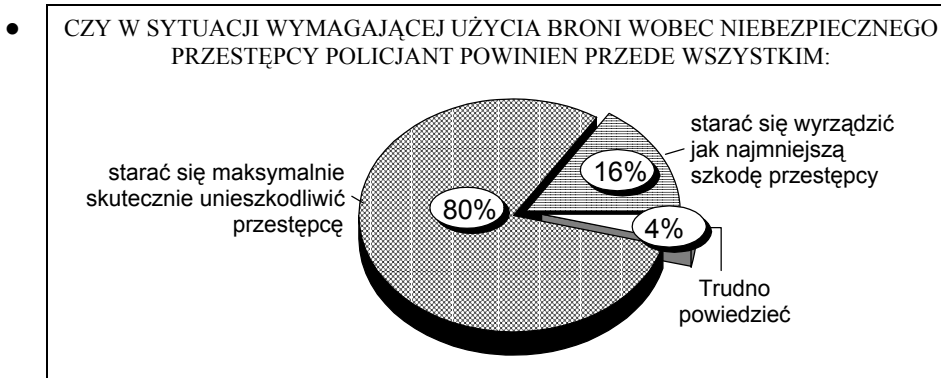
OPINIE W SPRAWIE ZMIANY PRZEPISÓW O UŻYCIU BRONI PRZEZ POLICJANTÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Cztery piąte badanych (80%) uważa za słuszne, by policjant mógł w pewnych sytuacjach strzelać bez ostrzeżenia. W poprzednich latach w podobnym stopniu popierany był postulat ogólniejszy - rozszerzenia uprawnień użycia broni przez policję.

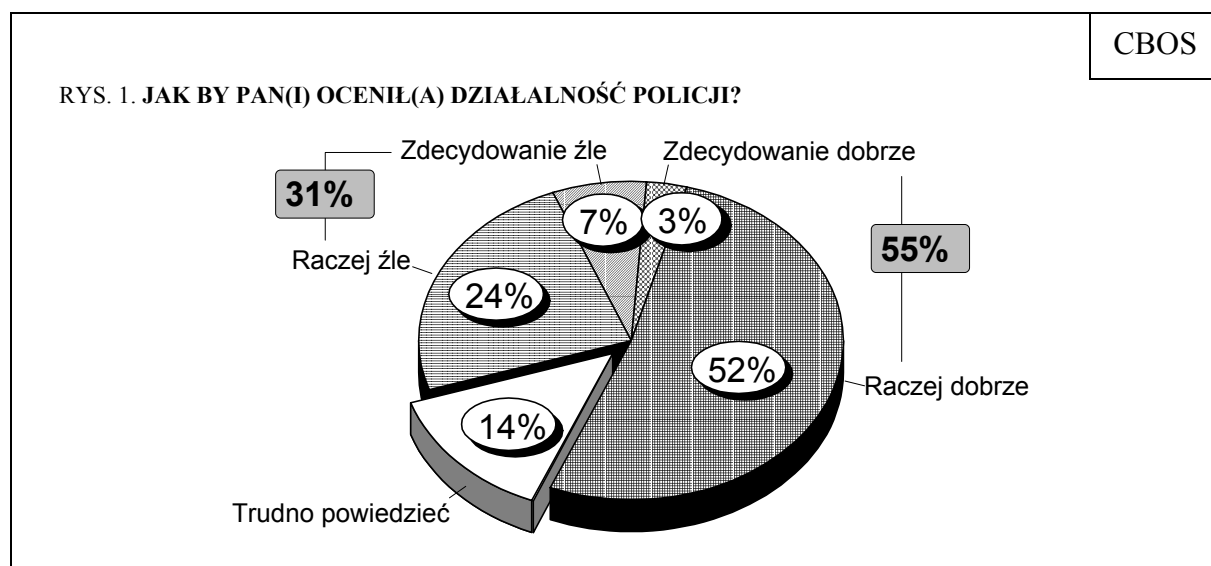

- Trzy czwarte ankietowanych (75%) jest zdania, że słuszne byłoby, aby przestępca zabijający policjanta na służbie był karany surowiej niż za inne zabójstwa.
- Odpowiadając na pytanie otwarte, dotyczące skuteczniejszego zwalczania przestępczości w Polsce, blisko połowa respondentów (45%) twierdzi, że niezbędne jest dofinansowanie policji. Dotyczyć to powinno przede wszystkim wyposażenia w sprzęt (29%), ale także zwiększenia uposażeń policjantów (6%). W opinii 29% badanych należy mniej krępować policję przepisami, a zdaniem 14% - podnieść poziom wyszkolenia i prowadzić staranniejszą rekrutację policjantów.

Głośne zdarzenie, jakie miało miejsce w marcu tego roku pod Warszawą, w wyniku którego z rąk gangsterów zginął policjant, ponownie postawiło na porządku dziennym kwestię przepisów regulujących użycie broni przez policjantów. Rząd zapowiedział podjęcie w tej sprawie odpowiednich kroków ustawodawczych. Równocześnie pojawiły się głosy domagające się zaostrzenia kary za zabójstwo policjanta.

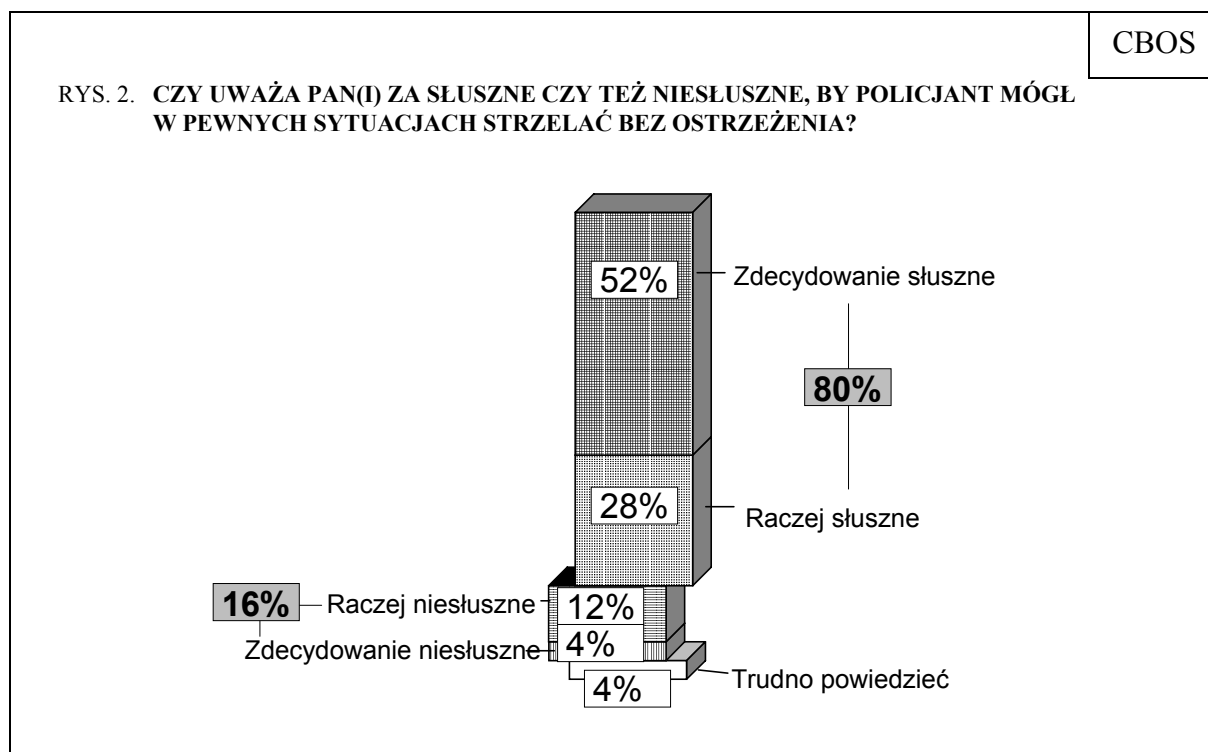
Problematykę tę podjęliśmy w kwietniowym sondażu¹, a więc niemal bezpośrednio po wspomnianym zdarzeniu.

Zacznijmy od tego, że w społeczeństwie dominuje pozytywny stosunek do policji - jej praca jest dobrze oceniana przez ponad połowę badanych. Trzeba dodać, że wśród przedstawicieli różnych środowisk społecznych opinie o działalności policji są zbliżone.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (143) zrealizowano w dniach od 5 do 8 kwietnia 2002 roku na liczącej 1044 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

Jak na tym tle kształtują się poglądy na temat uprawnień policji do użycia broni?

Przyznanie policjantom takiego uprawnienia tylko w minimalnym stopniu zależy od stosunku do policji i oceny jej pracy, w nieco większym - od poczucia zagrożenia.

Tabela 1

Oceny pracy policji	Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne, aby policjant mógł w pewnych sytuacjach strzelać bez ostrzeżenia?		
	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Dobra	85	12	3
Zła	78	20	2
Trudno powiedzieć	70	19	11

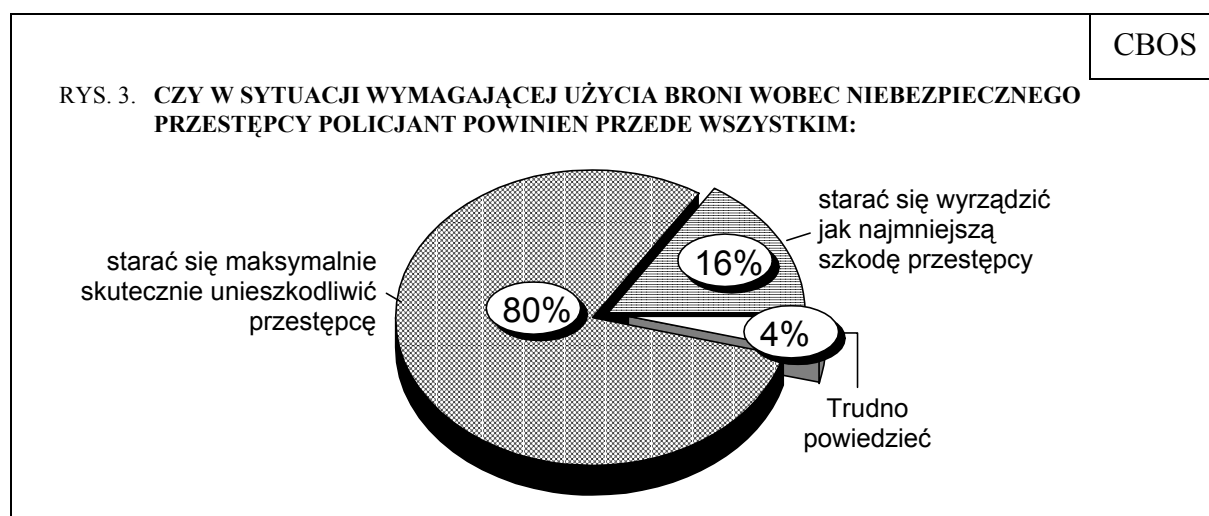
Tabela 2

Poczucie zagrożenia*	Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne, aby policjant mógł w pewnych sytuacjach strzelać bez ostrzeżenia?		
	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże	81	17	2
Umiarkowane	83	13	4
Brak poczucia zagrożenia	72	21	7

*Stopień poczucia zagrożenia określiliśmy na podstawie odpowiedzi na dwa pytania: czy badany obawia się, że stanie się ofiarą przestępstwa, i czy obawia się, by ofiarą przestępstwa nie stał się ktoś z jego najbliższej rodziny. Za duże poczucie zagrożenia uznaliśmy odpowiedź „bardzo się tego obawiam” na przynajmniej jedno z tych pytań, za umiarkowane - odpowiedź „obawiam się, ale nie tak bardzo” na co najmniej jedno pytanie.

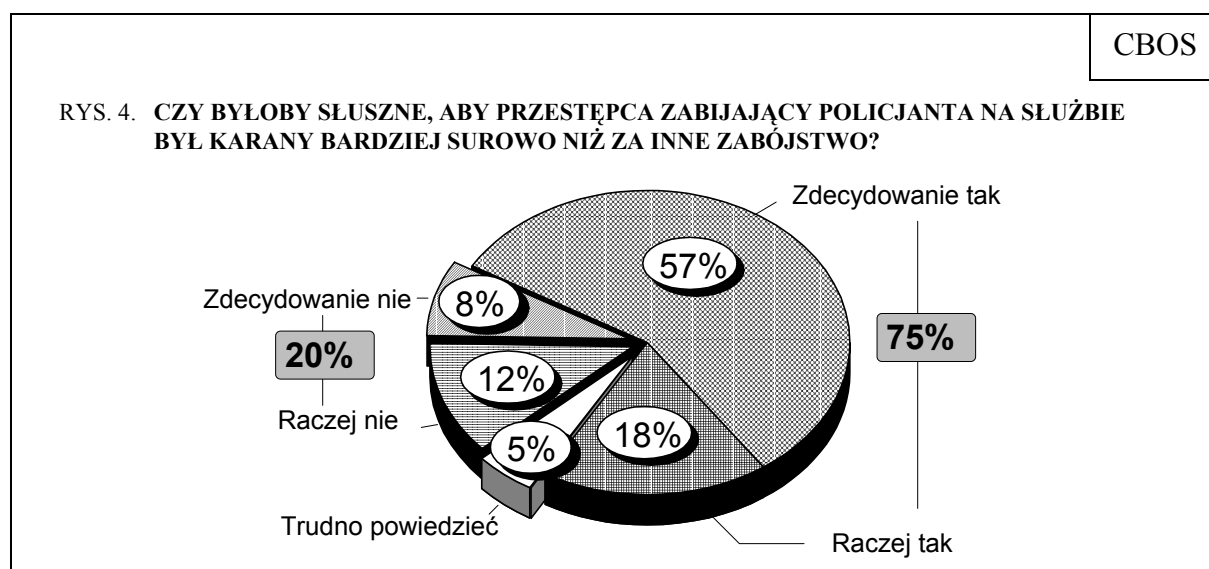
Poparcie dla takich uprawnień policjantów, aby w pewnych sytuacjach mogli oni użyć broni bez ostrzeżenia, zdecydowanie przeważa we wszystkich środowiskach społecznych. Warto jednak zwrócić uwagę, że akceptacja takiego rozszerzenia uprawnień policji jest nieco słabsza wśród kobiet niż mężczyzn oraz wśród badanych z wykształceniem podstawowym niż pozostałych. Interesujące, że jest ona wyższa wśród respondentów identyfikujących się z lewicą niż deklarujących poglądy centrowe czy prawicowe.

Zdaniem zdecydowanej większości badanych w pewnych sytuacjach policjant powinien nie tylko mieć prawo strzelania bez uprzedzenia, ale zarazem strzelać tak, by maksymalnie skutecznie unieszkodliwić przestępcę.

Badanie realizowaliśmy w niedługim czasie po wspomnianym na wstępie zajściu, szeroko omawianym w środkach przekazu, co mogłoby nasunąć przypuszczenie, że badani kierowali się chwilowymi emocjami. Należy więc w tym miejscu dodać, że w przeszłości dwukrotnie pytaliśmy, choć w sposób bardziej ogólny, o kwestię uprawnień policji do użycia broni. W obu przypadkach zdecydowana większość ankietowanych opowiedziała się za rozszerzeniem uprawnień policji w tym zakresie. W 1999 roku na pytanie, czy policja powinna otrzymać większe niż dotychczas uprawnienia do użycia broni w pościgu za przestępcą, uzyskaliśmy 81% odpowiedzi twierdzących, a w 2000 roku - jeszcze większy odsetek (88%).

Drugą kwestią poruszaną w kontekście wypadków w Nadarzynie było zaostrenie kary za zabójstwo policjanta na służbie. Trzy czwarte badanych (75%) uważa, że takie przestępstwo powinno być karane surowiej niż inne zabójstwa.

Stosunek do tej sprawy jest w pewnym stopniu zróżnicowany w zależności od wieku i wykształcenia. Za surowszym karaniem częściej opowiadają się badani w wieku średnim i starsi niż młodzi (do 34 roku życia), choć większość młodych ludzi również uważa, że byłoby to słuszne. Surowsze karanie za zabójstwo policjanta na służbie rzadziej niż pozostali

(choć też w większości) popierają badani z wyższym wykształceniem, należący do kadry kierowniczej i inteligencji; zdecydowanie najczęściej zaś opowiadają się za tym rolnicy.

Jakie kroki - zdaniem badanych - należy podjąć, by policja skuteczniej walczyła z przestępcami? Pytanie dotyczące tej kwestii zadaliśmy w formie „otwartej”, bez skategoryzowanych propozycji odpowiedzi, to znaczy badani sami formułowali swoje opinie. Część ankietowanych wyrażała swoje poglądy na temat zwalczania przestępczości w kontekście pracy wymiaru sprawiedliwości, a także obowiązującego prawa.

		CBOS
Co, Pana(i) zdaniem, należy w Polsce zrobić przede wszystkim, aby policja mogła skuteczniej walczyć z przestępcami?		
<u>Wypowiedzi dotyczące policji</u>		
Dofinansować policję	45%	
w tym: lepiej wyposażać w sprzęt		29%
podnieść zarobki policjantom		6%
Rozszerzyć uprawnienia, mniej kępować przepisami	29%	
w tym: rozszerzyć uprawnienia do użycia broni		10%
Podnieść poziom wykształcenia, staranniej rekrutować	14%	
Zwiększyć liczbę policjantów (więcej etatów dla policji)	8%	
Usprawnić pracę policji (więcej patroli na ulicach, mniej biurokracji)	8%	
Zwalczać korupcję w policji, poddać policję większej kontroli	3%	
Polepszyć współpracę prokuratury z policją	3%	
Polepszyć współpracę policji ze społeczeństwem	1%	
<u>Wypowiedzi dotyczące prawa i wymiaru sprawiedliwości</u>		
Surowiej karać przestępców	20%	
w tym: zmienić, zaostrzyć prawo		12%
wprowadzić karę śmierci		2%
Usprawnić funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości	2%	
Wypowiedzi wskazujące na społeczne źródła przestępczości (bezrobocie, bieda, wychowanie młodzieży)	1%	
Inne	3%	
Nie wiem, trudno powiedzieć	13%	

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić kilka propozycji.

Wypowiadając się w sprawie możliwości zwiększenia skuteczności działania polskiej policji badani zdecydowanie najczęściej wskazywali na czynniki zewnętrzne, niezależne od policji. Współgra to z przedstawioną na wstępie dobrą oceną jej pracy. Blisko połowa ankietowanych uważa, że w celu zwiększenia skuteczności działania policja powinna przede wszystkim dostać więcej pieniędzy. Mówiono o tym w sposób ogólny („dofinansować policję”) bądź też wskazywano na konkretne dziedziny wymagające dofinansowania. Najczęściej chodziło tu o lepsze wyposażenie w sprzęt, ale nierzadko pojawiały się także wypowiedzi mówiące o potrzebie zwiększenia liczby etatów w policji i podniesienia zarobków policjantów.

Druga grupa działań, które - zdaniem badanych - mogą zwiększyć skuteczność pracy policji, to rozszerzenie jej uprawnień, mniejsze skrepowanie przepisami.

Znacznie rzadziej wskazywane były (mniej więcej przez co siódmego respondenta) sprawy leżące w gestii samej policji, a mianowicie podniesienie poziomu wykształcenia policjantów i staranniejsza rekrutacja do pracy w policji. Mniej niż jedna dziesiąta ankietowanych wskazywała na potrzebę usprawnienia pracy policji - zmniejszenia biurokracji, „papierkowej roboty”, a zwiększenia liczby patroli na ulicach. Postulowano także, ale już raczej sporadycznie, potrzebę poddania policji większej kontroli, zwalczania korupcji w policji.

Badani, którzy upatrują możliwości zwiększenia skuteczności walki z przestępczością przede wszystkim w działaniu wymiaru sprawiedliwości, wskazywali na zaostrzenie polityki karnej, w tym najczęściej na konieczność wprowadzenia zmian w przepisach prawa, zmierzających do jego większej surowości.

Propozycja, by w pewnych sytuacjach policjanci mieli prawo strzelać bez ostrzeżenia, prawie powszechnie uważana jest za słuszną. Wprawdzie badanie realizowaliśmy niedługo po głośnym zabójstwie policjanta na służbie, ale poparcie dla rozszerzenia uprawnień do użycia broni przez policję spotykało się z równie dużą aprobatą także w latach wcześniejszych. Nie ma więc powodu przypuszczać, że na obecne postawy mają wpływ chwilowe emocje.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy uważa Pan(i) za słusne czy też niesłusne, by policjant mógł w pewnych sytuacjach strzelać bez ostrzeżenia?
(%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	80	16	4	1044
Płeć				
Mężczyźni	86	12	2	498
Kobiety	76	18	6	546
Wiek				
18-24 lat	81	19	0	161
25-34	79	17	3	188
35-44	80	17	3	193
45-54	85	13	2	220
55-64	84	9	7	116
65 lat i więcej	72	18	11	166
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	15	5	376
Miasto do 20 tys.	78	19	2	114
20-100 tys.	82	13	5	209
101-500 tys.	77	20	2	219
501 tys. i więcej mieszk.	85	10	5	126
Wykształcenie				
Podstawowe	73	20	7	275
Zasadnicze zawodowe	81	18	2	311
Średnie	85	11	4	354
Wyższe	82	12	6	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	85	13	2	70
Prac.umysł.niż.szczębla	79	17	4	84
Pracownicy fiz.- umysł.	85	13	2	77
Robotnicy wykwalifikowani	90	6	4	81
Robotnicy niewykwalifik.	83	14	2	31
Rolnicy	84	15	1	61
Pracujący na własny rach.	87	12	1	50
Bierni zawodowo				
Renciści	77	15	8	121
Emeryci	76	14	10	180
Uczniowie i studenci	75	25	0	84
Bezrobotni	78	19	3	171
Gospodynie domowe i inni	78	22	0	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	82	15	3	143
spółce właścicieli	85	10	5	89
prywatnych i państwa	88	11	2	172
sekt. pryw. poza rolnict.	88	11	2	172
prywatnym gosp. rolnym	85	14	1	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	71	27	2	145
300-399	79	18	3	92
400-599	86	10	4	191
600-800	75	18	7	159
Powyżej 800 zł	81	13	6	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	79	17	4	324
Średnie	81	14	5	491
Dobre	81	17	2	230
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	77	11	12	56
Raz w tygodniu	80	17	4	549
1-2 razy w miesiącu	83	14	3	156
Kilka razy w roku	83	13	5	191
W ogóle nie uczestniczy	80	19	1	91
Poglądy polityczne				
Lewica	88	9	3	270
Centrum	82	16	2	279
Prawica	79	17	4	229
Trudno powiedzieć	73	21	7	266

Tabela 2. Czy w sytuacji wymagającej użycia broni wobec niebezpiecznego przestępcy policjant powinien przede wszystkim: 1 - starać się wyrządzić jak najmniejszą szkodę przestępcy; 2 - starać się maksymalnie skutecznie unieszkodliwić przestępcę (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	80	4	1044
Płeć				
Mężczyźni	13	84	3	498
Kobiety	18	77	5	546
Wiek				
18-24 lat	26	72	2	161
25-34	12	83	5	188
35-44	14	83	2	193
45-54	15	83	2	220
55-64	10	86	3	116
65 lat i więcej	15	77	8	166
Miejsce zamieszkania				
Wieś	15	83	2	376
Miasto do 20 tys.	16	82	3	114
20-100 tys.	12	80	8	209
101-500 tys.	19	79	3	219
501 tys. i więcej mieszk.	19	78	3	126
Wykształcenie				
Podstawowe	14	80	7	275
Zasadnicze zawodowe	15	83	2	311
Średnie	17	80	3	354
Wyższe	19	79	2	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	19	80	1	70
Prac. umysł. niż. szczebla	13	85	2	84
Pracownicy fiz. - umysł.	10	86	3	77
Robotnicy wykwalifikowani	25	72	3	81
Robotnicy niewykwalifik.	18	82	0	31
Rolnicy	17	83	0	61
Pracujący na własny rach.	2	98	0	50
Bierni zawodowo				
Renciści	12	83	5	121
Emeryci	15	77	8	180
Uczniowie i studenci	29	68	3	84
Bezrobotni	16	80	4	171
Gospodynie domowe i inni	1	96	3	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	18	81	1	143
spółce właścicieli	17	76	7	89
prywatnych i państwa	12	87	0	172
sekt. pryw. poza rolnict.	16	84	0	65
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	20	78	2	145
300-399	15	82	3	92
400-599	13	81	6	191
600-800	15	82	4	159
Powyżej 800 zł	19	77	4	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	81	5	324
Średnie	15	81	3	491
Dobre	19	79	3	230
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	76	6	56
Raz w tygodniu	15	82	3	549
1-2 razy w miesiącu	17	79	5	156
Kilka razy w roku	15	80	5	191
W ogóle nie uczestniczy	18	79	3	91
Poglądy polityczne				
Lewica	14	82	3	270
Centrum	17	80	2	279
Prawica	15	83	2	229
Trudno powiedzieć	16	77	7	266

Tabela 3. Czy byłoby słuszne, aby przestępca zabijający policjanta na służbie był karany bardziej surowo niż za inne zabójstwo?
(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	75	20	5	1043
Płeć				
Mężczyźni	80	16	4	497
Kobiety	71	23	6	546
Wiek				
18-24 lat	66	31	3	161
25-34	66	28	7	187
35-44	81	14	5	193
45-54	76	18	5	220
55-64	88	10	2	116
65 lat i więcej	79	12	8	166
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	13	7	376
Miasto do 20 tys.	66	28	6	114
20-100 tys.	74	23	3	209
101-500 tys.	74	22	3	219
501 tys. i więcej mieszk.	73	21	6	125
Wykształcenie				
Podstawowe	79	15	6	275
Zasadnicze zawodowe	78	15	6	311
Średnie	73	22	5	354
Wyższe	63	36	2	103
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	63	34	2	69
Prac. umysł. niż. szczebla	74	20	6	84
Pracownicy fiz.- umysł.	75	20	5	77
Robotnicy wykwalifikowani	65	28	6	81
Robotnicy niewykwalifik.	76	16	8	31
Rolnicy	87	7	6	61
Pracujący na własny rach.	76	19	5	50
Bierni zawodowo				
Renciści	84	9	7	121
Emeryci	81	12	7	180
Uczniowie i studenci	65	32	3	84
Bezrobotni	74	22	4	171
Gospodynie domowe i inni	79	19	2	34
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	73	24	4	143
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	73	24	3	89
sekt. pryw. poza rolnict.	69	24	7	171
prywatnym gosp. rolnym	87	7	6	65
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	78	17	5	145
300-399	67	30	3	92
400-599	80	15	4	191
600-800	75	21	4	159
Powyżej 800 zł	77	20	3	196
Ocena własnych war. mater.				
Złe	78	19	3	324
Średnie	75	18	7	490
Dobre	72	24	5	230
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	77	16	7	56
Raz w tygodniu	80	16	4	549
1-2 razy w miesiącu	67	24	10	155
Kilka razy w roku	69	23	8	191
W ogóle nie uczestniczy	73	24	3	91
Poglądy polityczne				
Lewica	80	16	4	270
Centrum	76	21	2	279
Prawica	78	19	3	228
Trudno powiedzieć	67	21	11	266